

Divuit morts per explicar

Després de quasi cinc mesos de la mort de divuit vells per intoxicació alimentària a les residències geriàtriques de Mataró i el Masnou, els fets continuen en fase d'investigació. Aquesta intoxicació és, després de la de l'oli de colza, la que més morts ha produït. Però, també, se n'ha parlat molt poc. ¿Per què?

Des del dia 7 de desembre de 1986 i durant tot el mes, a les residències geriàtriques «El Maresme», a Mataró, i «El Castellet», al Masnou, van morir 18 ancians a causa d'una intoxicació per salmonel·la esteritidis D.

La nit del diumenge dia 7 van començar les fortes diarrees —que inclús arribaren a ser de dotze deposicions diàries— entre els avis que havien menjat carn triturada per a dinar. Les investigacions han intentat esbrinar l'origen de la salmonel·la a la carn.

S'ha descartat com a focus de salmonel·la la hipòtesi que apuntava a Wenceslao Rodríguez, intern de 36 anys i funambula de professió. El seu historial clínic demostra que en els últims dos mesos havia patit dues infeccions bacterianes, una d'elles, la salmonel·la. Rodríguez també patia la SIDA i un limfoma intestinal.

Segons va explicar a la guàrdia civil, s'alimentava quasi exclusivament d'hamburgueses, en grans quantitats. No es descarta la possibilitat que, si en sobrès alguna, fos aprofitada com a carn triturada per donar de menjar a altres malalts, amb la qual cosa el virus es podia transmetre a altres vells.

També s'han descartat les hipòtesis que deien que la carn ja sortís infectada de l'escorxador o s'infectés durant el transport, o bé fos manipulada pel carnisser Alberto Guardia —que ja havia tingut problemes anteriorment—, a qui compraven la carn.

Finalment, també s'ha negat la possibilitat que apuntava com a transmis-

Cinc mesos després de la mort de divuit ancians en una residència geriàtrica del Maresme, els fets continuen sense una explicació coherent. Mentrestant, s'han anat descobrint nombroses irregularitats.

Gemma Ibáñez i Xavier Torres

que la salmonel·la va néixer a la mateixa residència «El Maresme». El propietari del Centre, Julio Collado i Crisol, afirma tenir un control estricte dels rebuts de les compres fetes, però dóna la casualitat que faltin els dies 6 i 7 de desembre, que eren festius —la Puríssima Concepció— i, per tant, els comerços eren tancats. Segons afirma Collado, «els rebuts d'aquests dies s'havien perdut».

Així, doncs, la carn contaminada feia dos dies que era a la nevera. Se-

gons la llei que regula la qualitat de les carns picades, aquestes no poden ser conservades en neveres com la del centre, on tenien els aliments a una temperatura entre 3 i 11 graus, d'un dia per l'altre.

A més, el propietari afirma que la carn va bullir 90 minuts abans de ser triturada. Si això fos cert, el virus hauria mort, ja que als 60 graus desapareix. Segons les investigacions, doncs, la salmonel·la va néixer a les mateixes cuines, quan després de bullida, la carn va ser triturada.

Per a Julio Collado, de 45 anys, gerent dels geriàtrics de Mataró i el Masnou, i màxim accionista dels dos centres, junt amb Josep Sala i Vila, aquest no és el primer escàndol en què es veu implicat.

L'any 1980 va ser detingut per funcionaris del Grup d'Homicidis de la Xefatura Superior de Policia per provocar nou avortaments clandestins. La Secció Sisena de l'Audiència Provincial de Barcelona el va absoldre per falta de proves. Julio Collado, que en aquell moment era tinent de la Creu Roja i feia de conductor d'ambulàncies, va haver de deixar la institució. Allí, però, va conèixer Josep Sala i Vila, tinent coronel del mateix cos, que més tard seria soci seu en els centres geriàtrics que ara administren.

Anna Comas, regidora de Sanitat de l'ajuntament de Mataró, diu que ella

Una vegada es detectà la intoxicació, els malalts van ser traslladats a diferents hospitals.

sores del virus la compradora dels aliments, Asunción Rodríguez, o l'assistenta del centre, Eduarda Merino, encara que les anàlisis demostrassin que les dues tenien, també, salmonel·la.

Segons sembla, es podrà demostrar com a hipòtesi vertadera la que diu

va tenir avís de les intoxicacions dels centres dimarts dia 9 —ja que hi havia hagut un cap de setmana de tres dies—. «Vam trucar a la Generalitat per avisar que teníem unes mostres de la carn que va causar la intoxicació. Nosaltres la volíem analitzar en els nostres laboratoris, però ens ho van prohibir rotundament. Ens van dir que vindrien a recollir les mostres i se les emportarien a Barcelona». Pere Mercader, director General de Salut Pública del Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat, afirmava, però, que no va quedar cap mostra d'aquell menjar per ser analitzada. Les contradiccions en aquest cas són molt clares.

El jutge del cas, Antonio Berengua i Mosquera, substituït d'Empar Riera, va mantenir un pacte de silenci amb els fiscals, ja que, després del canvi de jutges, no va haver-hi cap tipus de declaració destinada a la premsa. Persones properes al jutge declinaven qualsevol entrevista amb ell amb un «no perquè no».

L'advocat Sanmartí demana que es faci un informe mèdico-microbiològic de com reacciona la salmonel·la, i que s'interrogui diversos metges relacionats des d'un principi amb el cas.

Els fiscals demanen un informe pe-

riacional del metge forense, per saber si hi ha hagut o no falsedat en els informes de defunció firmats pels metges Dario Garcia i Pilar Moreu, que van indicar en els tres primers informes, com a causes primeres de la mort, demència senil i diarrea inespecífiques en el primer, bronquitis en el segon i epiteloma facial en el tercer, quan hi havia proves suficients per pensar en altres motius.

Anunciaven, també com a causa, gastroenteritis, sense tenir en compte que en un mateix dia vint ancians van patir-ne, quan normalment només en patien dos o tres.

Una altra dada estranya és que els malalts fossin traslladats a diferents hospitals una vegada és detectés la intoxicació. Fonts properes als ancians creuen que la raó d'aquesta dispersió —uns van anar a l'hospital de Mataró, altres a Can Ruti de Badalona, i la resta, a la Clínica del Carme, també a Badalona— era que «si els haguessin portat tots al mateix lloc, els metges haurien sospitat alguna cosa».

El doctor Joan Conill, de la clínica del Carme, deia que «si haguessin arribat aquí abans, qui sap si hauríem pogut solucionar alguna cosa». Quan van arribar, estaven en molt mal estat, des-

hidratats, febreros, amb moltes diarrees. El problema principal era que estaven molt greus d'altres malalties.

El ministeri fiscal intenta aclarir també l'assumpte de les subvencions econòmiques que rebien les residències «El Maresme» de Mataró per part de l'Institut Català de la Salut (ICS), i demana la totalitat dels expedients de concessió de subvencions a l'esmentat centre. Fins ara no hi ha hagut resposta per part de la Conselleria de Sanitat de la Generalitat.

Segons Juli Sanmartí, l'advocat que duu el cas, aquest centre rebia subvencions de diferents organismes —l'esmentat ICS, la Caixa de Pensions, i el Montepío Textil— per un valor d'unes 70.000 pessetes per mes i malalt, pel fet que es considerava «una bona residència per a gent de la tercera edat». L'ICS i la residència geriàtrica de Mataró van firmar un acord pel qual el primer subvencionaria 40 llits —n'hi havia 109— per a atendre malalts terminals provinents d'altres centres.

Sembla, però, que Collado rebia per la seva residència més diners que els que s'havien acordat. Es calcula que només l'ICS va arribar a pagar 7 milions de pessetes mensuals en concepte d'ajudes. Algunes fonts asseguren,

PEL PAÍS VALENCIÀ

D'ACORD

**ESQUERRA
UNIDA**

**UNITAT DEL
POBLE
VALENCIÀ**

PER A DEFENSAR ELS INTERESSOS DEL NOSTRE POBLE

també, que Josep Sala —soci de Julio Collado—, afiliat a Convergència i Unió (CiU) i amb molts contactes dins la Conselleria de Sanitat, rebia aquestes subvencions «per amistat».

Però igualment circula entre persones pròximes al cas que darrere d'aquestes afirmacions hi ha una «campanya ben clara d'intoxicació contra l'ICS i la Conselleria. En el sumari — de més de 4.000 folis— hi ha unes declaracions adreçades a la Generalitat on es critiquen durament el funcionament d'aquests centres. La Generalitat, posteriorment, va efectuar diverses inspeccions, els resultats de les quals no es coneixen.

Segons fonts relacionades amb el funcionament intern de les residències, aquestes inspeccions eren «un tant irregulars». Avisat Julio Collado per algun funcionari, contractava personal per unes 1.500 pessetes, amb l'objectiu d'endreçar-ne les instal·lacions. «L'inspector, però —segons les mateixes fonts—, no visitava res més que el despatx del director i gerent, «mentre beïen el millor whisky escocès». Julio Collado ha desmentit del tot tals declaracions.

La residència «El Maresme» estava superficialment bé, però a poc a poc ens vam adonar de les deficiències internes, comenta Montserrat Viza, filla de Manuel Viza Mas, de 74 anys, mort per la intoxicació. El senyor Viza feia només dos mesos que estava a la residència com a provisional, ja que figurava a la llista d'espera de la residència de la tercera edat de l'hospital de Mataró. Manuel Viza patia demència senil, però tenia les constants vitals perfectes, per la qual cosa no s'esperava la seva mort. «Era un home alegre, rialler, parlava del sol i li encantava menjar i caminar».

Montserrat Viza ens explicava que «el pare usava dents postisses. Era un home molt net —havia treballat 40 anys a la Creu Roja— i se la netejava moltes vegades al dia. El problema era que després no sabia on la deixava. La direcció del centre ens va comunicar que no se li permetria portar la dentadura postissa, perquè els creava molts problemes. Ens van assegurar que li donarien el menjar triturat, però d'aquesta manera li treien un dels pocs plaers que li quedaven».

Moltes són les irregularitats que desconcerten Montserrat. «Un dia, vaig anar a veure el pare al solari on estava amb tots els altres ancians. Només arribar vaig veure que tenia mala cara i que estava desmaiada. Tenia una lipotímia. Cap de les assistents vigilants no se n'havia adonat».

Montserrat Viza continuava dient: «Un altre dia me'l vaig trobar completament despullat i lligat al llit de la seva habitació. Vaig preguntar per què estava així i em van respondre que d'aquesta manera no s'escaparia mentre anaven a buscar-li la roba».

Es queixava també de «la falta de calefacció i, sovint, de la manca de to-

tats del Grup Socialista, fent ús de l'article 127 i 128 del Reglament de la Cambra Parlamentària, van formular tres preguntes al conseller de Sanitat i Seguretat Social, Josep Laporte, el dia 17 de desembre de 1986 en el consell executiu.

En la primera de les preguntes demanaven les causes dels fets ocorreguts en

De vegades, les residències es preparen només quan ha de passar l'inspector.

valloles a les habitacions» i de la falta de personal especialitat.

«Tot va ser molt desagradable, però més va ser-ho haver d'assabentar-me de la mort del meu pare a través de la ràdio. A més, em van dir que havia mort perquè era molt entremaliat i perquè podia haver ingerit cigarretes», acaba dient.

També es diu pels passadissos de la residència que, quan el dia 7 i 8 van començar a produir-se les primeres morts, el gerent i alguns subordinats van traslladar en cadires de rodes els cossos sense vida des dels dormitoris fins a la porta del darrera, on hi ha la cuina. Bolcaven els cossos sobre les taules on es feia cada dia el menjar i esperaven l'arribada de les lliteres per treure'ls de l'edifici. Julio Collado ho ha desmentit rotundament.

El tema també arribà al Parlament de Catalunya. Rosa Barenys i Martorell i Rafael Madueno i Sedano, dipu-

les residències. La resposta del conseller de Sanitat no va aclarir massa els fets, encara que afirmà que la carn triturada va ser la causant de la intoxicació. La segona feia referència al conveni entre l'ICS i la residència geriàtrica de «El Maresme» a Mataró. El conseller respongué que es tractava d'un acord provisional signat l'1 d'abril de 1985 i prorrogat el juliol de 1986, perquè els vells deteriorats físicament i psíquicament poguessin ser atesos.

Finalment, els diputats socialistes preguntaren sobre la publicació de les normes exigides per la llei de Seveis Socials. Segons el conseller Laporte, aquestes normes van entrar en vigor el 31 de gener de 1986.

La sessió, que va ser a porta tancada per ordre del jutge Antonio Berengua, no va aportar massa llum a un cas encara fosc en molts punts. □